Araştırma Makalesi
Research Article

ISSN 2548-0502

söylem FİLOLOJİ DERGİSİ

2024; *9(1):* 277-296

Fransızca Ders Kitaplarının Kültürel Aktarım Öğeleri Açısından İncelenmesi: Nouveau Bien Sûr! A1.1 ve Amical A1 Örneği

Dilek SOYLU BAŞTUĞ[*] - Emine ÇAVDAR[**]

Öz

Bu çalışmanın temel amacı, Fransızca öğretimine/öğrenimine yönelik Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanmış ulusal bir ders kitabı olan A1.1 düzeyi Nouveau Bien Sûr! ve Fransız yayınevi tarafından hazırlanmış uluslararası kitap niteliği olan ders kitabı Amical A1'i kültürel öğeleri açısından karşılaştırmalı olarak incelemektir. Bu çalışmada Cortazzi ve Jin'in (1999) sınıflandırmasına göre kültürel öğeler; kaynak, hedef ve uluslararası kültür olarak üç grupta incelenmiştir. Nouveau Bien Sûr! A1.1 ve Amical A1 ders kitaplarında kültürel unsurlar Cortazzi ve Jin'in sınıflandırmasına göre incelenirken kitaplarda yer alan metinler ve resimler ele alınmıştır. İncelenen ders kitaplarının kaynak, hedef ve uluslararası kültüre ait öğelerin hepsini kapsadığı, ancak Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan ders kitabı Nouveau Bien Sûr! A1.1'de kaynak kültür öğelerinin fazla olduğu ve Fransız yayınevi ders kitabı Amical A1'de ise hedef kültüre daha fazla yer verildiği sonucuna varılmıştır. Çalışmadan elde edilen veriler neticesinde; karşılaştırmalı olarak incelenen her iki ders kitabı da öğrencilere kültürel farkındalık kazandırma amacıyla yazıldığı görülmüştür. Yabancı dil eğitiminde bir tamamlayıcı beceri olarak dil öğrenme sürecinin önemli bileşeni olan kültürün ders kitapları ve etkinlikler hazırlanırken kaynak kültür, hedef kültür ve uluslararası kültür öğelerine aynı oranda yer verilmesi gerektiği düşünülmektedir. Çünkü dil ve kültür birbirinden ayrı düşünülemez. Dil öğrenme süreci, dilsel öğelere ek olarak hedef kültürdeki toplumsal-dilsel ve kültürel uzlaşımları, kuralları, edimleri de bilmeyi gerekli kılar.

Anahtar sözcükler: Kültür, çok kültürlülük, çok kültürlü eğitim, Fransızca, Türkçe.

AN ANALYSIS OF FRENCH COURSE BOOKS IN TERMS OF CULTURAL TRANSFER ELEMENTS: NOUVEAU BIEN SÛR! A1.1 AND AMICAL A1 EXAMPLE

Abstract

The main purpose of this study is to examine the A1.1 level Nouveau Bien Sûr!, a national course book prepared by the Ministry of National Education for French language teaching/learning, and Amical A1, an international course book prepared by a French publishing house. These two

[*] Bursa Uludağ Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Yabancı Diller Eğitimi Bölümü, Fransız Dili Eğitimi Anabilim Dalı, dilekbastug@uludag.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-7617-0119

[**] Dokuz Eylül Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu, Yabancı Diller Bölümü, Yabancı Diller Anabilim Dalı, e.cavdar@deu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-7969-9330

Gönderilme Tarihi: 16 Ocak 2024 Kabul Tarihi: 6 Mart 2024

books are especially scrutinized comparetively in terms of their cultural elements. In this study, according to Cortazzi and Jin's (1999) classification, cultural elements were analyzed in three groups as source, target and international culture. Nouveau Bien Sûr! A1.1 and Amical A1 course books were analyzed according to Cortazzi and Jin's classification, and the texts and pictures in the course books were analyzed. It was found that the course books analyzed covered all elements of source, target and international cultures. According to this, while Nouveau Bien Sûr! A1.1 has more source culture elements, on the other hand Amical A1 has more target culture elements. As a result of the data obtained from the study; it was seen that both course books were written with the aim of providing students with cultural awareness. It is thought that culture, which is an important component of the language learning process as a complementary skill in foreign language education, should be equally included in the source culture, target culture and international culture elements while preparing course books and activities. Language and culture cannot be separated from each other. In addition to linguistic elements, the process of language learning requires knowledge of the socio-linguistic and cultural conventions, rules, practices of the target culture.

Keywords: Culture, multiculturalism, multicultural education, French, Turkish.

GİRİŞ

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin geliştirilmesiyle doğrudan ilintili olarak birden fazla yabancı dil öğrenmenin önemi her geçen gün artmaktadır. Bu nedenle yabancı dil öğretiminde çağın ihtiyaçlarını karşılayabilecek yeni yaklaşım, yöntem ve teknikler önem kazanmıştır. Etkili ve başarılı bir yabancı dil eğitiminin gerçekleştirilebilmesi için temel ve tamamlayıcı becerilerin eş zamanlı bir şekilde geliştirilmesi gerekmektedir. Kültür, bir tamamlayıcı beceri olarak dil öğrenim sürecinin bir parçasıdır. Yabancı dil eğitiminde yalnızca dört temel beceriyi (okuma, yazma, konuşma, dinleme) geliştirmek yeterli olmamakta, dilin toplumsal-kültürel boyutları da etkili bir iletişim için bu sürecin önemli bir bileşeni olarak görülmektedir. "Dil öğretimindeki temel prensip öğrencilerin gerçek yaşam metni içerisinde dili etkin kullanmaları ve toplumların yaşamlarında kültürel öğelerin önemli bir yeri olduğunu düşünecek olursak dil öğretimine kültürel unsurların dahil edilmesi oldukça büyük bir önem kazanmaktadır (Dündar, 2018, s. 3)". Bu nedenle yabancı dil öğretiminin ana ders materyali olan ders kitaplarının kültüre nasıl ve ne kadar yer verdiği çok önemlidir.

Ayrıca, bir başka ülkenin kültürünü öğrenmek öğrenciyi benmerkezci tutumdan uzaklaştırarak öğrencinin dünyaya bakış açısını zenginleştirmektedir. Böylece öğrenci daha açık fikirli ve hoşgörülü olacaktır. "Dil, kültürün aktarıcısıdır; kültür de dilin söz dizimi ve varlığına kaynaklık eden, dil kullanımını anlamlı kılan olgudur. Yabancı dil ise, farklı toplumların dünyasına, düşünme sistemlerine ve kültürlerine bakabilmeyi sağlayan penceredir (Özen & Dağyar, 2020, s. 602)". Çok kültürlülükte hiçbir dil diğerinden üstün kabul edilmez.

Ders kitapları müfredata uygun bir şekilde; öğrenci düzeyine, hedef kazanımlara, öğrenme çıktılarına, program çıktılarına ulaşma amacıyla farklı yöntem ve teknikleri bir araya getiren; görsel-işitsel, metinsel türleri öğretim, öğrenim ve değerlendirme çerçevesinde ele alan kaynaklardır. Günümüzde yabancı dil öğretiminde en yaygın olarak kullanılan materyalin ders kitapları olduğu

açıktır ve sayısız yararı vardır. "Öğrencilerin öğrenme süreçlerine etkin bir biçimde katılabilmelerine yardımcı olur, öğrenilecek bilgileri somutlaştırarak öğrencilere aktarır, zenginleştirilmiş içerikleri sayesinde bireysel farklılıkları olan öğrencileri daha iyi öğrenme olanakları sunar, öğrenmenin kalıcı olmasını ve öğrenme ortamının sağlıklı bir biçimde oluşturulmasını sağlar, öğrenilecek bilgileri belirli bir düzen içinde sunar (Kuşçu, 2016, s. 661)". Yabancı dil öğrencileri öğrendikleri dili gerçek hayatta kullanma fırsatına sahip olamayabileceğinden ders kitaplarının bu noktada önemli bir rolü vardır. "Örneğin yol tarifiyle ilgili bir derste tarifi Paris şehir haritası üzerinden yapılması dikkat çekici bulunmuştur. Belki de hiç Fransa'ya gidemeyecek olan öğrencilerin Fransa'nın başkenti Paris hakkında fikir sahibi olmasını sağlamaktadır (Esen, 2023, s. 111)". Bununla birlikte kültürün ders kitaplarında temsil edilmesi öğrencilerin farklı kültürlere karşı olumlu tutum geliştirmesine katkı sağladığı düşünülmektedir. Kültür, oldukça kapsamlı ve karmaşık bir konu alanı olduğu için Fransızca ders kitaplarına detaylı bir şekilde aktarılması mümkün değildir. Fakat ders kitapları, öğrencilere kültürlerarası farkındalık kazandırmada yararlı olabilmektedir. Bu sebeple program tasarlamada, dil öğretiminde, dolayısıyla yabancı dil ders kitaplarında kültür ihmal edilmemelidir. Ders kitapları ve içerikleri hazırlanırken dikkat edilmesi gereken en önemli unsurlar; farklı kültürel kodlara eşit şekilde yer verilmesi, içeriklerin ön yargı ya da stereotipik bilgi içermeyecek şekilde kurgulanması, kültürlerarasılık, çok dillilik ve çok kültürlülük gibi temalara değinilmesidir. Genellikle ders kitaplarında daha çok hedef dile ait kültürel değerler gösterilmekte, çok kültürlülük değerlerine daha az yer verilmektedir.

Millî Eğitim Bakanlığı Öğretim Fransızca Dersi (Hazırlık, 9, 10, 11 ve 12. Sınıflar) Öğretim Programında sosyokültürel farkındalık önemli bir yer almaktadır. İlgili kılavuzda (2018, s. 8), "Öğrenciler; kendi dillerini ve kültürel kimliklerini benimseyip doğru şekilde kullanmaları konusunda teşvik edilirken farklı ülkelere ait kültürel öğelere karşı farkındalık oluşturmaları, saygı duymaları, farklılıklara saygı göstermeleri, böylelikle çok kültürlü ve çok dilli dünyada aktif katılımcılar olabilmeleri hususunda motive edilmelidir" diye belirtilerek sosyokültürel farkındalığın önemi vurgulanmaktadır.

Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni'nde (AOBM, 2018) çok dillilik ve çok kültürlülük kavramlarına çok önem verilmiştir. Kültürden kopuk başarılı bir yabancı dil eğitimi mümkün değildir. "Geleneksel yöntemlerle ve bu yöntemlere göre tasarlanan ders kitaplarıyla yapılan dil öğretiminde öğrenciler öğrendikleri dili kültürden kopuk öğrendikleri için o dili konuşamamakta, kendilerini ifade etmekte zorlanmaktadır (Alan & Duruhan, 2020, s. 2)".

Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan ve dokuz kişilik bir heyet tarafından Türkçeye çevrilen AOBM'de yer alan belli bir Avrupa toplumu için belirleyici unsurlar olan kültüre bağlı özellikler aşağıdaki gibidir (AOBM, 2018, s. 97-98): "Günlük yaşam, Yaşam şartları, Kişiler arası ilişkiler, Değerler, inanışlar ve tutumlar, Beden Dili, Sosyal (toplumsal) âdetler (gelenekler), Törensel davranışlar." AOBM'nin (2018) araştırmada kullanılmasının temel amacı, yabancı dil eğitimi sürecine ilişkin konularda Avrupa ülkelerinin esas alacağı bir çerçeve oluşturmayı amaçlayan bir metin olması ve metinde yer alan kültürle ilgili konu başlıklarının bu araştırmanın amacına uygun olmasıdır.

1. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Ders kitapları, hem öğrenciye hem öğretmene kılavuz niteliğindedir. Özellikle yabancı dil kitapları öğrenciye dört temel ve tamamlayıcı beceriyi geliştirebilmesi ve kültürlerarası farkındalık kazandırması açısından önemlidir. Cortazzi ve Jin'e göre (1999, s. 199), "bir ders kitabı bir öğretmen, bir harita, bir kaynak, bir eğitimci … olabilir". AOBM'de belirtildiği gibi, "Çok dillilik ve çok kültürlülük yeterliliği aynı zamanda iletişimsel ve dilbilimsel farkındalığı destekler, hatta sosyal temsilcilerin kendiliğinden ortaya çıkan ani (spontane) işleri özellikle dilbilimsel boyutu ile ele alma ve daha iyi kontrol etmelerini sağlayıcı biliş üstü stratejileri öne çıkarır (2018, s. 126)".

Çalışmanın örneklemini Nouveau Bien Sûr! A1.1 ve Amical A1 ders kitapları oluşturmaktadır. Özen, Dağyar araştırmasında (2020, 607-608), çok kültürlülüğe bu alt başlıklara ek olarak Ulusal Coğrafya ve Tek tipleştirme başlığını da eklemiştir. Tek tipleştirme, bir toplumun bireysel özellikleri göz ardı edilip aşırı genelleme içeren ve genellikle olumsuz olan basmakalıp yargılardır. Dil öğrenme sürecinde kültürel farkındalığın da yer alması, önyargı ve tek tipleştirmeyi azaltmayı kolaylaştırmaktadır. "Ders kitapları kültürlerarasındaki farklılıklardan kaynaklı doğabilecek yanlış anlaşılmaları en aza indirgemek adına hedef dilin kültürünü yansıtmada adeta bir şölen havasında kültürel öğelerle donatılmalıdır (Esen, 2023, s. 107)". İncelenen kitaplarda tek tipleştirmeye ait az örnek olması, çok kültürlülüğü desteklemesi açısından olumlu bir özelliktir. "Farklılıklara saygı, demokrasi, eşitlik ve adalet gibi değerlerin kazandırılabilmesi için eğitim programlarının özellikle içerik boyutunda yer alan bilgilerin herhangi bir kültürel gruba yönelik önyargı ya da tek tipleştirme içermemesi gerekir (Babayiğit, 2012, s. 29)".

Yabancı dil olarak Fransızca öğrenen başlangıç düzeyindeki öğrencilerin hedef dile ve o dilin kültürel kodlarına yönelik ön yargı oluşturmamaları, dil öğrenme sürecinde motivasyonlarının artması, öğrenim sürecini daha etkin ve verimli sürdürebilmelerinin sağlanması adına kültürel öğelerin daha kapsamlı bir şekilde tanıtılması gerekmektedir. Kültürel öğelerin kitaplarda ne derece yer aldığı ilgi duygusu oluşturmuştur ve bu sebeple Fransızca ders kitaplarında kültürel öğeler çalışmamızda incelenmek istenmiştir.

1.1. Araştırmanın yöntemi ve modeli

Bu araştırmanın amacı, Fransızca ders kitaplarındaki metinlerin ve görsellerin kültürel unsurlar açısından detaylı bir incelemesini gerçekleştirmektir. Çalışma, özellikle ders kitaplarının çok kültürlülük bağlamında değerlendirilmesi amacıyla yürütülmüş olup, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman incelemesi kullanılmıştır. Doküman incelemesi ile araştırılması hedeflenen olgu ve olaylara yönelik bilgi edinme amaçlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s.189).

1.2. Örneklem

Bu çalışmanın örneklemini Millî Eğitim Bakanlığı tarafından Fransızca öğretimi için hazırlanmış olan ulusal düzeydeki Nouveau Bien Sûr! A1.1 ders kitabı ile birlikte Fransız bir yayınevi tarafından hazırlanan, uluslararası düzeyde kabul görmüş Amical A1 ders kitabı oluşturmaktadır.

1.3. Veri toplama araçları

Nitel araştırma yöntemine uygun olarak yürütülen bu çalışmanın verileri doküman incelemesi modeli ile elde edilmiştir. Araştırma için hangi dokümanların önemli olduğu ve veri kaynağı olarak kullanılacağı araştırmanın amacı ve problemi ile yakından ilişkilidir (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s. 189). Araştırmanın örneklemine dâhil olan Nouveau Bien Sûr! A1.1 ve Amical A1 Fransızca ders kitaplarında yer alan metinler ve görseller Cortazzi ve Jin'in (1999) kültürel bilgi teorisi bağlamında ele alınmıştır. Cortazzi ve Jin'in (1999) vurguladığı kültürel öğeler kaynak, hedef ve uluslararası kültürdür. Bu çalışmada da anadili Fransızca olan ülkelere ait kültürel öğeler hedef kültür; Türkiye'ye ait değerler kaynak kültür ve bunların dışında kalanlar ise uluslararası kültür olarak ele alınmıştır.

Araştırmada elde edilen verilerin analizinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Daha önceden belirlenmiş temalara göre veriler özetlenip yorumlanmaktadır. Elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s. 239).

Araştırmada, elde edilen veriler betimsel analiz tekniği kullanılarak incelenmiştir. Bu analiz sürecinde, veriler önceden belirlenen temalar doğrultusunda özetlenmiş ve yorumlanmıştır. Araştırmanın geçerliliğini ve güvenirliğini artırmak amacıyla, görsel veriler her bir araştırmacı tarafından ayrı ayrı ve mümkün olan en tarafsız şekilde analiz edilmiştir. Analizler detaylı bir değerlendirme sürecinden geçmiş ve araştırmacılar arasında bir görüş birliği sağlanmıştır.

1.4. Bulgular

Bu bölümde, Nouveau Bien Sûr! A1.1 ve Amical A1 ders kitaplarında çok kültürlülük olgusuna yer verilme durumuna ilişkin elde edilen bulgular sunulmaktadır. Dil ediniminin amacı olan kültürlerarası yeterliliğe sadece yerel kültür ve hedef kültür öğelerinin kullanılması ile ulaşılmaz. Ayrıca uluslararası kültüre ait unsurlar da içermelidir. Cortazzi ve Jin'in (1999) ders kitaplarında kültürel öğeleri ele alış biçimlerine göre analizlerimiz gerçekleşmiştir:

a) Kaynak kültüre ilişkin ders kitapları

Kaynak kültür, bir yabancı dil öğrencisinin sahip olduğu kültürdür. Bu kültür, öğrencilere kendi kültürleri hakkında konuşma imkânı tanıyarak, öğrencilerin kültürel kimliklerini daha derinlemesine fark etmelerini sağlamaktadır.

b) Hedef kültüre ilişkin ders kitapları

Hedef dilin anadil ya da ikinci dil olarak konuşulduğu ülkelerin kültürlerini temel alan kitaplardır. Fransızca öğretiminde genellikle bu ülke Fransa'dır. Hedef kültür materyalleri, genellikle kaynak kültür materyalleri ile karşılaştırılmaktadır.

c) Uluslararası kültüre ilişkin ders kitapları

Hedef dilin anadil veya ikinci yabancı dil olarak kullanılmadığı diğer ülkelerin ders materyalleridir. Fransızca öğretiminde ise anadili ya da ikinci dili Fransızca olmayan ama Fransızcayı uluslararası dil olarak kullanan ülke veya ülkelerin kültürlerini içeren kitaplardır. Uluslararası kültür materyallerinin amacı kültürlerarası farkındalığı öğrencilerle tanıştırmaktır.

1.4.1. Nouveau Bien Sûr! A1.1

Çalışmanın bu bölümünde Fransızca ders kitabının kültürel içerikleri; kaynak, hedef ve uluslararası kültür öğeleri çerçevesinde incelenmiştir. Nouveau Bien Sûr! A1.1 ders kitabı Fransızcanın ikinci yabancı dil olarak okutulduğu birçok ortaöğretim kurumunda ders materyali olarak kullanılmaktadır. "9.sınıf için Nouveau Bien Sûr A1.1, 10.sınıf için Nouveau Bien Sûr A1.1, 11.sınıf için Nouveau Bien Sûr A1.2 ve 12.sınıf için Nouveau Bien Sûr A2.1 kitapları kabul edilmiştir (Çifci, Özçelik, 2023, s. 329). Nouveau Bien Sûr! A1.1 kitabı sekiz üniteden oluşmaktadır ve 145 sayfadır. Kitabın ön kapağında altı ana karakter (genç) bulunmaktadır. Bu da kitabın gençlere yönelik olduğunu göstermektedir. Kitabın ön kapağında kitabın adı, hangi yayınevi tarafından basıldığı ve AOBM'ye göre hangi düzeyde olduğuna ilişkin bilgiler yer almaktadır. Ünitelerin başlangıcında öncelikle Frankofon ülkelerin ve Fransa haritasının gösterildiği iki farklı harita bulunmaktadır. İlerleyen sayfalarda Fransız alfabesi, Fransızca özel kişi adları, Fransızca'ya basit kelimeler, cümleler, Fransa'ya özgü resimler, ayrıca ''sınıf'' ile ilgili resimler ve kelimeler yer almaktadır. Fransa'ya ait resimlerde, kafe, 14 Temmuz, Fransa bayrağı, Moulin Rouge, Fransa bisiklet turu, Fransa Cumhuriyeti'nin temsili Marianne heykeli, futbol takımı, peynir, kruvasan, TGV, moda, parfüm, Astériks ve Oburiks, horoz, Eyfel Kulesi, J.J. Rousseau, petank, Louvre müzesi, Notre Dame, Sorbonne, Zafer Takı (96. sayfada da resmedilmiştir), Cannes Film Festivali gibi ülkeyi temsil eden öğeler resmedilmiştir. Bu bilgilerle öğrencilerin Fransa hakkında genel kültür bilgilerine sahip olmaları amaçlanmaktadır.

Kitapta, diyalog metinlerinin okuma metinlerinden daha yoğun bir şekilde yer aldığı görülmektedir. Ayrıca, kitap içerisinde boşluk doldurma, soru-cevap, doğru-yanlış gibi çeşitli alıştırma etkinliklerine sıkça rastlanmaktadır. Bu durum, öğrencilere öğrendikleri bilgileri test etme fırsatı sunmaktadır. Ancak, kitap içerisinde dilbilgisi konularına daha fazla odaklanılması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Kitabın yalnızca son sayfalarında bazı dilbilgisi konularına ilişkin tablolar bulunmaktadır. Ayrıca, kitabın son sayfalarında yer alan görsellerini kesilip Fransızcalarının yazılması istenmektedir. Bu tür çalışmalar, öğrencilerin görsel hafıza gelişimine katkı sağlamaktadır.

Cevap anahtarının olmaması öğrencilerin bilgilerinin test edilmesi açısından eksikliktir. Kitaba ek olarak CD bulunmaktadır. Bu CD ile beraber dinleme etkinlikleri yapılabilmektedir. Kitabın sonunda kelime kartları ve sözlük yer almaktadır. Bunlar öğrencilerin Fransızca seviyelerine uygundur ve kelime hazinesinin geliştirilmesi açısından oldukça eğiticidir. Dili açık ve sade bir şekilde hazırlanmış olan bu kitap öğrencilerin bir çeviriye ihtiyaç duymadan öğrenmelerini sağlayacaktır. Konular birbiriyle ilişkilidir ve öğrenci öğrendikleriyle bir sonraki ünitede karşılaşabilir ve bunları pekiştirme imkânı sağlayabilir. Ünite sonu değerlendirmeleri öğrencilerin dört temel becerilerini ölçmeye yöneliktir. Hedefi, A1.1 seviyesindeki öğrencileri A2 seviyesine ulaştırmaktır Kuşçu'ya göre (2022, s. 111) "Kitabın arka sayfalarında yer alan sözlük, dilbilgisi özetleri, fiil çekim tabloları, sözcük kartları ve konuşma eylemleri öğrencilerin merak ettikleri ya da hatırlamak istedikleri kavramları ve yapıları istedikleri zaman tekrar edebilme imkân sunmaktadır".

İlk ünitenin ilk dersinde, Fransızcadan Türkçeye geçen 50 şeffaf sözcük (les mots transparents) yer almaktadır: tren, bisküvi, radyo, kuaför, parfüm vb. Bu kelimelerin öğrenciler tarafından daha

önce bilinip bilinmediğini belirlemek amacıyla öğrencilere bir soru sorularak dikkat çekilmeye çalışılmıştır. Aynı zamanda, bu kelimeler görsellerle desteklenmiş ve belirli tanımlıklarıyla (le, la, l') sınıflandırılmıştır; örneğin, "le musée," "la photo," "l'objet" gibi. Bu yöntemle, öğrencilerin isimlerle birlikte tanımlık kullanma gerekliliğini fark etmeleri amaçlanmıştır.

Kuşçu'ya göre ders kitabında, "Fransız, Frankofon, Türk ve evrensel kültür öğelerini yansıtan birçok öğe bulunmaktadır (2022, s. 104)". Uluslararası kültürü kapsayan ilk ünitenin üçüncü dersinde (24. sayfa) uyruklar konusunda bir Fransız, bir Türk, iki İspanyol, bir Faslı olan kişilerin fotoğrafları resmedilip kişisel tanıtımları yapılmıştır. Bu konuda dikkat çeken bir husus, Türk karakterindeki fotoğraftaki Şener isimli kişinin ünlü oyuncu Şener Şen olmasıdır. Bir sonraki sayfada Tolga Çevik'in Türk olduğu ile ilgili örnek alıştırma verilerek Bill Gates, Anna Karénina, Emile Zola, Haruki Murakami, Sertap Erener'in uyruklarının yazılması öğrencilerden istenmiştir. Bu örnekten hareketle, Amerika, Rusya, Fransa, Japonya ve Türkiye'ye ait önemli kişilikler karşımıza çıkmaktadır.

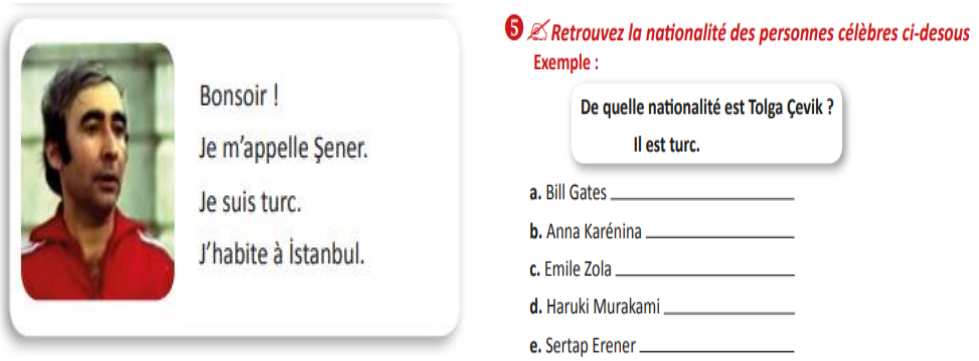

Resim 1. Uyruklar (s. 24-25)

Bir sonraki sayfada, kaynak kültürü tanıtmayı amaçlayan bir yazma etkinliği bulunmaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere Atatürk'le ilgili bilgiler sunulmuş ve bu bilgiler düzensiz bir sırada verilmiştir. Öğrencilerden, Atatürk'ün Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu olduğu, isminin Mustafa Kemal, annesinin Zübeyde Hanım, kız kardeşinin Makbule Hanım olduğu ve İstanbul'da ikamet ettiği gibi bilgileri düzgün bir sıra içinde özne-yükleme dayalı cümleler kurmaları istenmektedir.

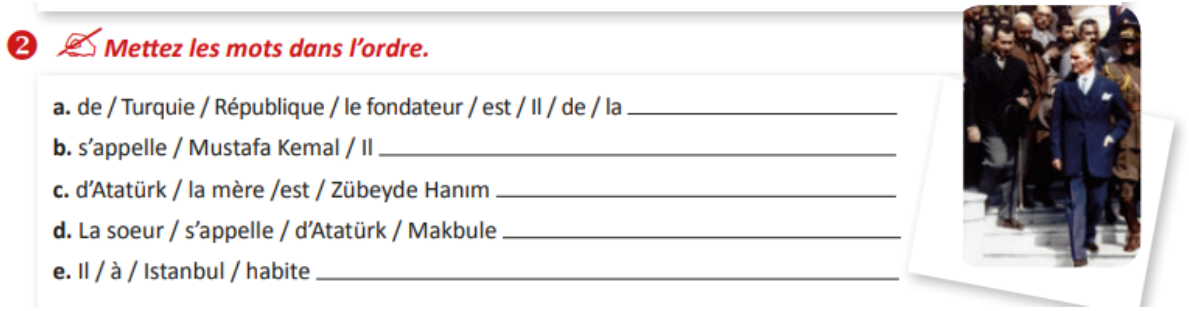

Resim 2. Sözdizimsel bir yazma alıştırması (s. 26)

Kaynak kültürü tanıtmayı içeren bir başka örnekte, 2. ünitenin 7. etkinliğinde Ramazan Bayramı ile ilgili bir metin verilerek metinde geçen duyguların bulunması ile ilgili yazma etkinliği istenmiştir. "Bugün Ramazan Bayramıdır, ben ve kardeşim, çok mutluyuz. Biz en güzel kıyafetlerimizi giyiyoruz. Büyük anne ve babamızı ziyaret etmek, onlara iyi bayramlar dilemek için sabırsızlanıyoruz. Bize güzel hediyeler veriyorlar. Daha sonra tatlı yiyoruz. Bütün aile çok neşelidir.

Dönüşte bir yetimhaneyi ziyaret ediyoruz, bu ziyaretten dolayı çocuklar şaşırmış ve utangaçtır. Aynı anda hem üzgün hem de mutluyuz. Onlarla sıcak ve samimi dakikalar geçiriyoruz. Bu keyifli ziyaretten dönmenin mutluluğunu yaşıyoruz (2019, s. 33)."

Resim 3. Ramazan Bayramı ile ilgili okuma etkinliği (s. 33)

Aşağıdaki örnekte, öğrencilere Fransa, Türkiye ve Belçika'ya özgü çizgi filmlerde bulunan karakterleri tanıyıp tanımadıkları konusunda sorular yöneltilmiş ve bu karakterleri sözlü olarak betimlemeleri istenmiştir. Asteriks, Keloğlan, Tenten, Nasreddin Hoca, Red Kit, Oburiks gibi karakterler görsel materyallerle desteklenmiştir. Öğrencilerin aşina oldukları çizgi film görsellerinin kullanılması, hedef dile olan ilgiyi artırabilir ve öğrenmeyi daha etkili kılabilir.

Resim 4. Farklı uluslara ait kahramanlar (s. 35)

Atatürk ile ilgili bir diğer örnek ise Atatürk'ün hayatını anlatan bir metinde "Makbule, adlanmak, olmak, kurucu, çalışmak, sevmek, lider, yazar, Nutuk, baba, anne, kız kardeş" kelimelerini kullanarak bir boşluk doldurma ile ilgili yazma etkinliğidir.

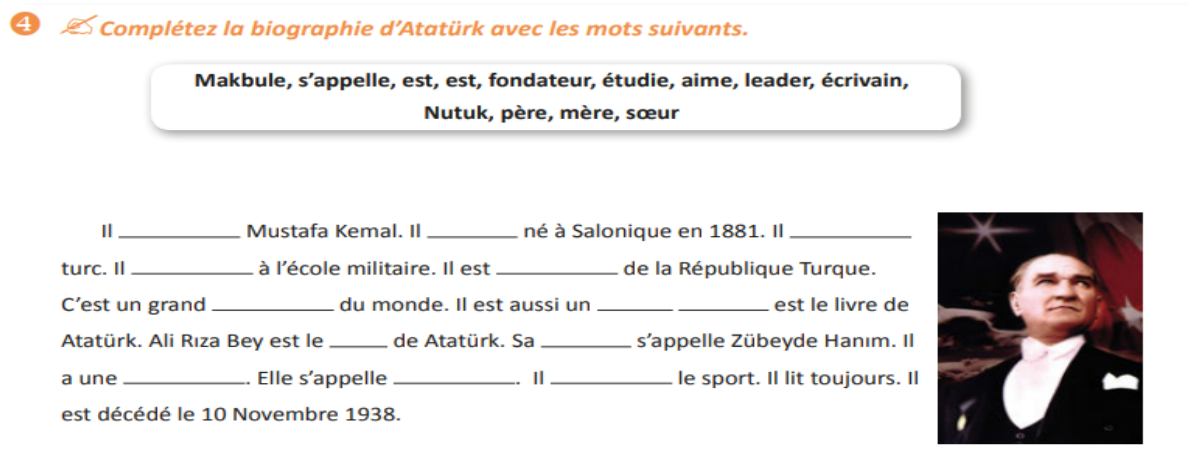

Resim 5. Atatürk'ün hayatı (s. 36)

Hedef kültürü ele alan bir örnekte (25. sayfa) yer edatlarının kullanılmasıyla ilgili (à/en/au/aux) "Jeanne d'Arc habite ……. Rouen …… France" alıştırması verilmiştir. Öğrencinin şehirlerin önüne "à" edatını ve féminin (dişil) ülke adlarında "en" yer edatını koyması gerektiği bilgisi bu alıştırmada örneklendirilmektedir. Fransız Kültürüne ait bir diğer etkinlik ise Louvre Müzesi'nde bulunan dünyaca ünlü Mona Lisa tablosudur. Bu tablo ile ilgili doğru/yanlış etkinliği öğrencilerin genel kültür bilgisini ölçme amaçlı sunulmuştur. Kahverengi gözlü olduğu, ellerinin küçük olduğu bilgisi doğru bilgi olarak karşımıza çıkarken sarışın olduğu, saçlarının kızıl olduğu, gözlerinin küçük olduğu bilgisi yanlış bilgi olarak görülmektedir.

Resim 6. Mona Lisa (s. 46)

Aşağıdaki diğer bir örnekte yönler ve yerler konusu ele alınmış, Fransa'nın komşu ülkeleri haritayla gösterilmiştir. Manş Denizi, Kuzey Denizi, Atlantik Okyanusu, Akdeniz'in Fransa'nın neresinde olduğu dinleme etkinliği aracılığıyla yer yön zarflarının öğrencilerden boşlukların doldurulması istenmiştir. Ayrıca İsviçre, İtalya, Monako, İspanya, Belçika, Lüksemburg ve Almanya'nın hedef ülkenin neresinde bulunduklarını yazmaları istenmiştir. Bir diğer sayfada ise hava durumu konusu ele alınarak, Paris, Strazburg, Lille, Lyon, Bordeaux, Marseille gibi Fransa'nın en önemli şehirlerinin haritada konumları gösterilmiştir. Haritadaki bilgilere göre havanın kaç derece olduğu ve hava durumunun açıklanması istenmiştir.

Resim 7. Fransa ve komşuları, Fransa'da hava durumu (s. 52- 53)

Kaynak kültürle ilgili bir diğer örnekte ise Gençlik ve Spor Bayramı, Zafer Bayramı, Cumhuriyet Bayramı, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı gibi milli bayramların hangi mevsimlerde (kışın: en hiver, yazın: en été, ilkbaharda: au printemps, sonbaharda: en automne) kutlandığı, öğrencilerden açıklanması istenmektedir. 57. sayfadaki değerlendirme kısmında 6. etkinlikte Türkiye'nin komşu ülkelerinin ilgili yer yön zarflarıyla açıklanması istenmiştir. 6. ünitenin 76. sayfasındaki 2. etkinliğinde Atatürk'le ilgili doğru/yanlış bilgileri bulma etkinliği yapılmıştır. Atatürk'ün sporu, yüzmeyi sevdiği, 19 Mayıs'ın Gençlik Bayramı olduğu, sporu ve sağlığı sürekli desteklediği bilgileri doğru bilgi, onun spora değer vermediği bilgisi ise yanlış bilgi olarak karşımıza çıkmaktadır.

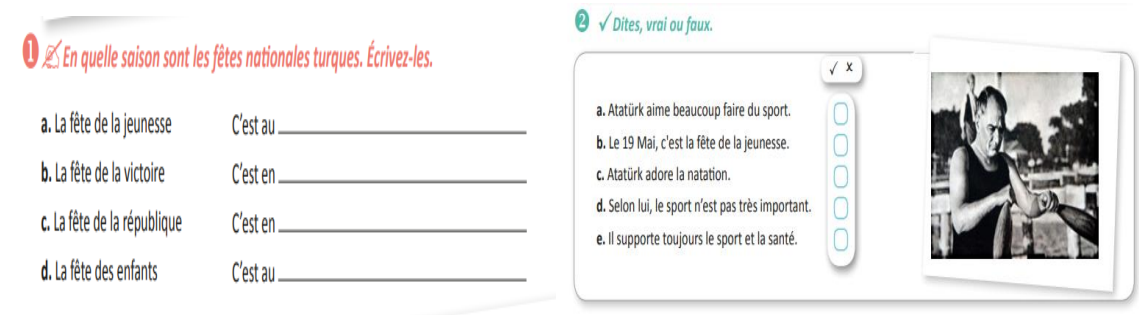

Resim 8. Milli bayramlar ve Atatürk (s. 52 ve s. 76)

Saatler konusunu pekiştirmek için farklı binaların açılış ve kapanış saatleri verilmiş ve bunlarla ilgili sorular sorulmuştur. Pano şeklinde verilen bu görsellerden birisi de Paris'te bulunan Orsay Müzesi (Musée D'Orsay)'dir. 51. sayfada Orsay Müzesinin Pazartesi hariç her gün 9 ile 17 arası açık olduğu bilgisi verilmektedir. İlgili alıştırmada Orsay Müzesinin hangi gün açık olmadığı sorulmaktadır. Orsay Müzesi ile ilgili bir diğer örnekte ise, "Ünitenin son sayfasında ressam Hervé Lewandowski tarafından oluşturulan Orsay Müzesi (Musée d'Orsay)'nde sergilenen 3 ressamın tablolarının görseli ve bilgileri yer almaktadır. Fransız sanatının önemli temsilcilerinden biri Claude Monet ve Pierre Auguste Renoir'ın isimleri eserleriyle birlikte verilmiştir (Esen, 2023, s. 65)". Sizin tatilde olduğunuz ve müzeleri gezdiğiniz varsayılmaktadır. Küçük gruplar halinde sanat eserlerini betimlemeniz istenir "(Ne? Neyden yapılmıştır? Ne üzerine yapılmıştır? Kim tarafından yapılmıştır? Ne zaman yapılmıştır? Nerede yapılmıştır? Renkleri sayınız. Hangileri açık tonludur? Hangileri koyu renklidir? Sizin için hangileri mutluluk vericidir? Hangileri üzücüdür (Nouveau

Bien Sûr! A1.1, 2019, 97)?" Öğrencilere bu sorular sorularak onların yazma becerilerinin gelişmesi amaçlanmıştır.

Resim 9. Orsay Müzesi (s. 97)

Türkiye ile ilgili diğer bir örnek olan Atatürk ve 19 Mayıs, 85. sayfada tekrar karşımıza çıkmaktadır, metnin sağ tarafında ise Atatürk portesi ve Türk bayrağı bulunmaktadır. Okuma etkinliği olarak 19 Mayıs'ın Türkiye'de resmî tatil olduğu, Gençlik ve Spor Bayramı olarak kutlandığı belirtilir. Her yerde şenlikler, havai fişek gösterileri, geçit törenleri ve konserler gerçekleştiği bilgisi de eklenir. Metin, Türk bayrağının yanında Atatürk, Tarkan konseri, halk oyunları, uçak gösterileri fotoğrafları ile desteklenmektedir. Ayrıca uçaktan çıkan kırmızı ve beyaz dumanlar Türk bayrağımızın rengini vurgulayan ince bir detaydır. Hemen bir sonraki konuşma etkinliğinde öğrencilerden Türkiye ve Fransa'da var olan bayramların açıklanması istenmektedir. "Öğrencinin kendi kültürünü ve hedef kültürü keşfetmesine yönelik yapılan bu etkinlikte öğrenci iki kültür arasındaki benzerlik ve farklılıkları karşılaştırır ve kültürel farkındalığını artırmış olur (Esen, 2023, s. 62)".

Resim 10. Atatürk ve 19 Mayıs (s. 85)

7. ünitenin 87. sayfadaki uluslararası kültürü içeren bir diğer etkinliğinde ise farklı ülkelere temsil eden fotoğraflar bulunmaktadır. Fransız enstitüsüne gitmek isteyen birinin yol sormasıyla ile ilgili alıştırma verilmiştir. Örneğin Galata Kulesi, Sultan Ahmet Camisi, tramway Türkiye'ye, Beyaz Saray Amerika'ya, Winchester Katedrali İngiltere'ye, Hephaistos tapınağı Yunanistan'a aittir. Tüm görsellerin nereye ait olduğuna dair metinde herhangi bir bilgilendirmeye rastlanmamıştır.

Resim 11. Dünyaca ünlü yerler (s. 87)

8. ünite tatil konusunu ele almaktadır. 89. sayfadaki görselde ağzı açık bir bavul içerisine Eyfel Kulesi, Kız Kulesi, Charles Köprüsü gibi uluslararası kültürleri içeren resimler bulunmaktadır. Kültürlerarası farkındalık amaçlı bir görselle derse başlanmıştır. Diyalogla birlikte verilen görsellerden bir tanesi Türkiye'den Galata Kulesi iken diğer görselde Louvre Müzesi gösterilmiştir. Léa ile Elif'in telefon görüşmesi dinleme etkinliği ile karşımıza çıkmaktadır. 10 Temmuz'da Türkiye'ye gelecek olan Léa'nın Türkiye hakkında yemekleri, gelenekleri ve tarihi yerleri merak ettiği belirtmektedir. Dolmabahçe Sarayını, Sultanahmet Camisini, İstanbul Boğazını görmeyi, Kapadokya'da balon turu sonrasında Akdeniz'de tekne turuyla gezmeyi planlamaktadır. Telefon görüşmesi ile ilgili olarak Elif'in nerde oturduğunu, uzun yaz tatilinde Elif'in nerede olacağı, Léa'nın neden Türkiye'yi ziyaret etmek istediği, tatil boyunca Elif ve Léa'nın neler yapacağına dair öğrencilere dinlediğini anlama ve okuduğunu anlamaya yönelik sorular sorulmuştur.

Resim 12. Türkiye'de tatil (s. 90)

Ulaşım konusu incelenen bir derste Roma'ya uçak bileti ayıran Alice ve acente yetkilisi arasında bir diyaloga rastlamaktayız. Arabanın arkasında bagajda Eyfel Kulesi, Londra'da Westminster Sarayı'nın yanındaki ünlü saat kulesi, Londra Telefon Kulübesi, İtalya'daki Pisa Kulesinin fotoğrafları bulunmaktadır. Dinlediğini ve okuduğunu anlamaya yönelik bu örnekte Alice'nin ne zaman seyahat edeceğini, hangi tarifi alacağı, öğleden sonra bir uçuşun bulunup bulunmadığı, uçuşun kaçta olacağı bilgileri sorulmaktadır. Ayrıca bu konuyla ilgili doğru/yanlış alıştırması da bulunmaktadır.

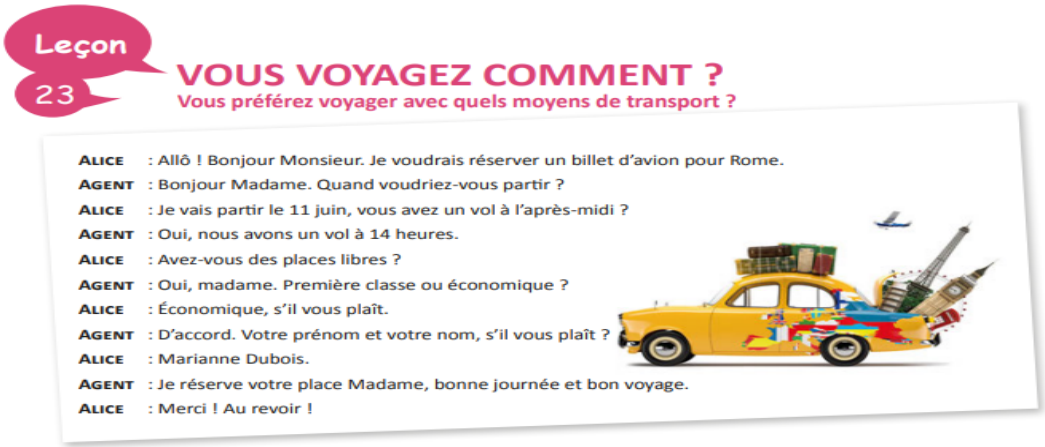

Resim 13. Tatil (s. 92)

1.4.2. Amical 1

"Amical," kelimesi "arkadaş canlısı" anlamına gelir ve bu da kitabın okuyucuya dostça bir yaklaşım sergilediğini işaret etmektedir. Kitap, özellikle yetişkinlere yönelik olarak tasarlanmış olup, ön kapağında dört farklı uyruklu yetişkinin görseli bulunmaktadır. Bu çeşitli uyruklar, kitabın içinde çok kültürlülük kavramına vurgu yapılacağının bir göstergesidir. Ayrıca, 5 farklı kutucuk

içinde "anlamak, algılamak, dinlemek, düşünmek, gözlemlemek, keşfetmek, öğretmek, özümlemek, öğrenmek, uygulamak, söyleşmek, konuşmak, görüşmek, katılmak, paylaşmak" gibi öğretmeyi hedeflediği fiiller yer almaktadır. Öğrencileri AOBM'de belirtilen A2 düzeyine ulaştırmayı amaçlamaktadır. Girişte birçok önemli şehrin gösterildiği bir Fransa haritası bulunmaktadır. 25. sayfadaki bir alıştırmada öğrencilerden bu haritaya bakarak seçeneklerde verilen illerin hangilerinin Fransa'ya ait olduğunu bulmaları istenmiştir: Nice, Amsterdam, Lille, Marseille, Madrid, Roma, Moskova, Cenevre (41. sayfada da gösterilmiştir), Lyon, Bordeaux, Kopenhag, Toulouse, Budapeşte, Strazburg, Berlin, Paris, Lizbon, Riga, Venedik öğrencilere verilen seçenekler arasındadır. Ayrıca aynı sayfada yine Fransa haritası verilip önemli yerler görselleştirilmiştir Eyfel Kulesi (41. sayfada da gösterilmiştir,) Lüksemburg bahçesi, Sacré-Cœur, Opera, Ulusal Meclis, Notre Dame de Paris gibi yerlerin görselleriyle eşleştirilmesi istenmiştir. 27. sayfadaki başka bir etkinlikte ise Rouen, Dijon, Clermont-Ferrand, Brest, Le Havre, Bayonne, Rennes gibi şehirlerin 2. sayfadaki haritadan bulunması talep edilmiştir. Kitap 5 üniteden oluşmakta ve her ünite kendi içerisinde dört derse ayrılmaktadır. Her ünitenin başında ders içeriklerine ait kısa bilgiler mevcuttur.

Her dersin başında, önce konuyla ilgili bir diyalog yer almaktadır. Ardından, dinleme etkinliği gelmektedir. Dersin devamında, ses bilgisi, dilbilgisi ve konuşma bölümleri bulunmaktadır. Her dersin sonunda ise, dört temel dil becerisini içeren yaklaşık iki sayfalık etkinlikler yer almaktadır. Bu tekrar kısımları, o ünitede işlenen dilbilgisi yapıları, kelimeler, yazma ve konuşma konularını içererek öğrencilerin öğrendiklerini pekiştirmek ve kalıcı hale getirmek amacını taşımaktadır. Her ünitenin sonunda ise, o ünitede öğretilenlerin özetini içeren bir sayfa bulunmaktadır. Bu özet, öğrencilere öğrendikleri konuları hatırlatma ve anlama süreçlerine katkıda bulunmaktadır.

Aşağıdaki rol yapma ve konuşma etkinliklerinde dünyaca ünlü Fransız mutfağı ve kültürünün temelini oluşturan kruvasan ve baget resimleri bulunmaktadır. Bu iki öğe, kitabın farklı sayfalarında tekrar tekrar kullanılmaktadır. İlgili diyalogda selamlaşmaya dair kalıplarının öğretilmesi dikkat çekmektedir. 15. sayfadaki etkinlikte ise öğrencilerden resimdeki kişileri konuşturmaları istenerek öğrencilerin sözlü iletişim becerilerinin geliştirilmesi amaçlanmıştır.

Resim 14. Fransız mutfağı (s.13. ve s.15)

Bir dinleme etkinliğinde İstanbul, İsviçre, Osaka ve Dakar'da ikamet eden veya belirtilen ülkeli olan kişilerin konuşmalarının resimlerle eşleştirme yapılması istenmiştir. Başka bir konuşma

etkinliğinde ise Japonya, Fransa, Türkiye, Senegal ülkeleri ve öğretmen, gazeteci, bilgisayar uzmanı gibi meslekler verilerek uygun isimlerin karakterine bürünüp kişinin kendisini tanıtması istenmiştir.

Resim 15. Uyruklar (s. 16-17)

18. sayfada bir dilbilgisi etkinliği ise "turque, japonaise, française" gibi sıfatların bir kadına, "français, sénégalais" gibi sıfatların bir erkeğe ait olduğunu ayırt edebilme ile ilgilidir. Ayrıca 21. sayfada ismi verilen kişilerin, uyruğu, ülkesi, mesleği, konuştuğu dil bilgileri verilerek "adlandırmak, oturmak, konuşmak…" gibi fiillerle cümle kurulması istenmiştir.

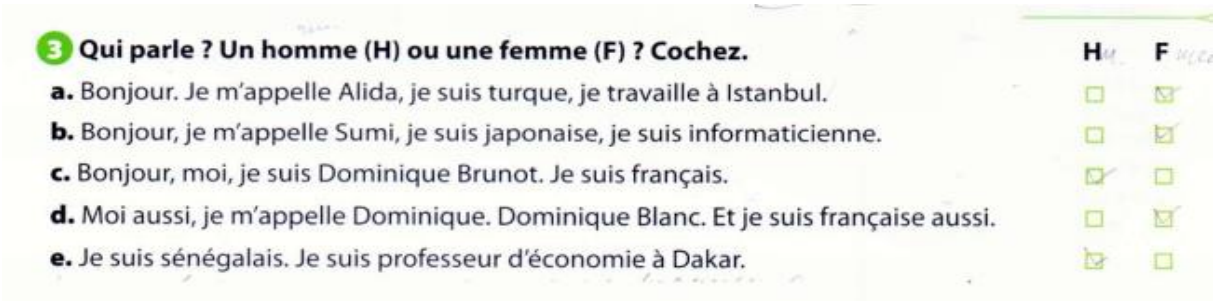

Resim 16. Uyruklar (s. 18)

Aşağıdaki okuma etkinliğinde nerede yaşadığı bilgisi verilen kişilerin, fotoğraftaki şehirlerle eşleştirme yapılması gerekmektedir. New York mimari yapısıyla, Paris Eyfel Kulesiyle, Roma Kolezyumla, İstanbul Sultanahmet Camisiyle, Tokyo Çin alfabesiyle, Moskova ise Kızıl Meydanla resmedilmiştir. Bir diğer etkinlikte Chambord Şatosu (Fransa), Nîmes Arenası (Fransa), Nice Karnavalı (Fransa), Yasak Şehir (Pekin), Paris ve kitapçılar (Fransa), Cenevre Fıskiyesi (İsviçre)'nin fotoğrafları verilip öğrencilere bunları tanıyıp tanımadığı sorulmuştur. Fotoğrafların altına ne oldukları yazılması istenmiştir.

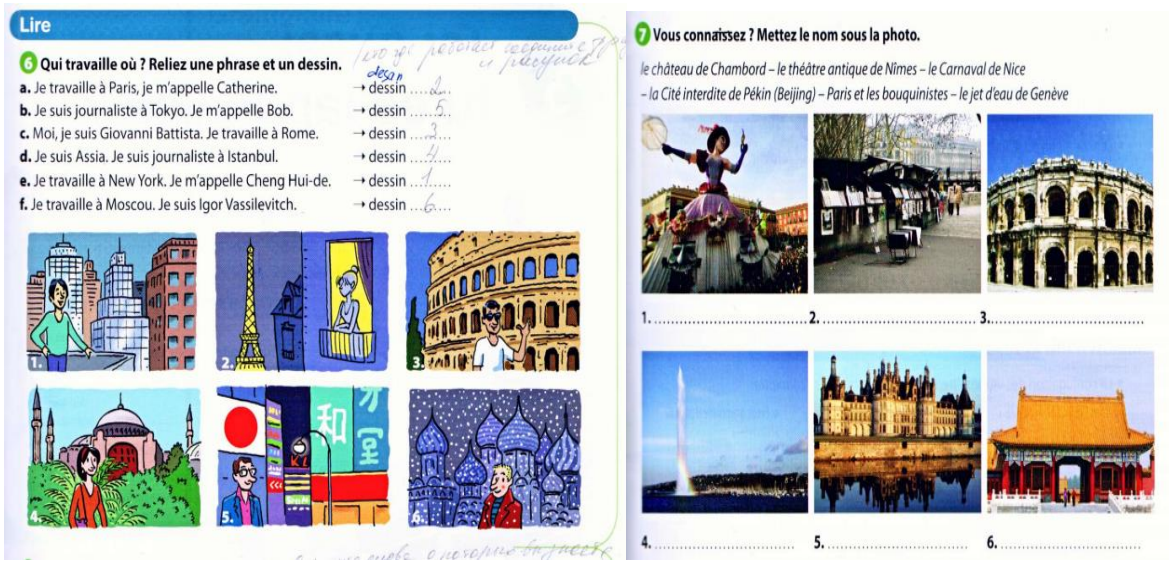

Resim 17. Farklı ülkeler (s. 19 ve s. 27)

Aşağıdaki Erasmus partisinde öğrencilerin tanışmasını içeren dinleme etkinliği olan diyalog uluslararası kültüre bir diğer örnektir. İlgili örnekte "étudiant/étudiant**e**" gibi kelimelerde telaffuz farkına dikkat çekilmektedir.

Resim 18. Erasmus (s. 24)

Sorbonne Üniversitesi, Fransa'da eğitim denilince ilk akla gelen üniversitelerden önde gelenidir. Sorbonne Üniversitesi önünde geçen bir diyalog verilmiştir. 39. sayfada öğrencinin bir arkadaşını Orsay Müzesi'ndeki bir sergiye davet etmesi istenmiştir. 41. sayfada bir başka etkinlikte yer yön zarfının kullanılması gereken bir boşluk tamamlama etkinliğinde "Onlar Québec'tedir" cümlesi Fransızca kurulması istenmiştir. Yine aynı sayfada bir okuma etkinliği aracılığıyla öğrencilere bilgi sorulmuştur "Bir Fransızdır. Britanya'da yaşar. Romalıları sevmez. Uzun ve şişmandır. Çok ünlüdür" diye bilgiler verilerek Obeliks cevabına ulaşılmaya çalışılmıştır.

Resim 19. Sorbonne, Québec, Obeliks (s. 38 ve s. 41)

Montmartre, Paris manzarasını izleyebileceğiniz en güzel noktalardan birisidir. 57. sayfada Paris haritası verilerek bir turiste Cumhuriyet meydanından Dupuis caddesine nasıl gidileceğini emir kipi kullanılarak anlatılması istenmiştir. Saint-Michel Dağı, Normandiya, Joe Dassin'in ünlü şarkısı "Aux Champs-Elysées", dinleme etkinliği olarak karşımıza çıkmaktadır. İlgili fotoğrafta Zafer Takı da resmedilmiştir. Son olarak ise Napolyon Bonapart'ın hayatındaki gelişmeler tarihleriyle sıralanmıştır. Bu gelişmelerin geçmiş zamana (passé composé) göre yazılması istenmiştir. Bir tablo verilip tablonun konusunun Napolyon'un hayatına göre yorumlanması istenmiştir.

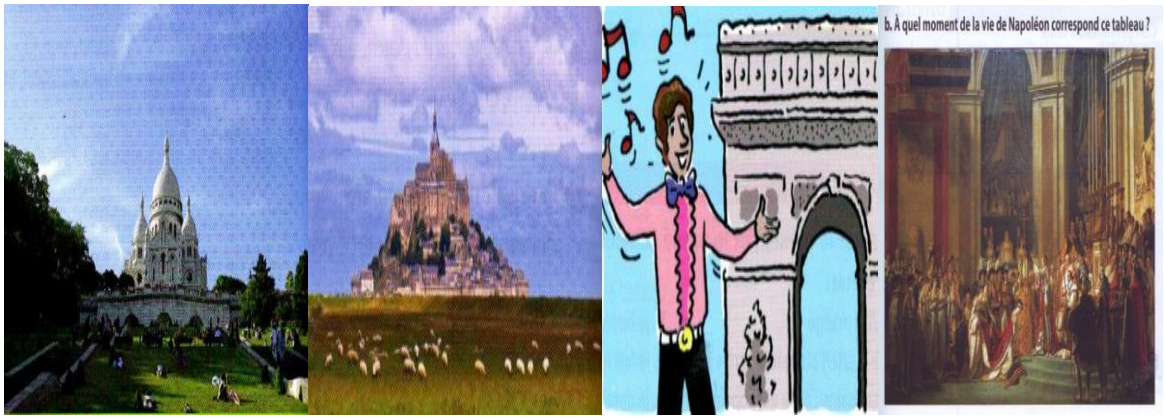

Resim 20. Montmarre, Saint Michel Dağı, Zafer Takı, Napolyon Bonapart (s. 56, s. 60, s. 73 ve s. 91)

Hedef kültürü tanıtmayı hedef alan medeniyet kısmında Fransa'yı ziyaret ediniz başlığı altında 2009'da en çok ziyaret edilen 15 önemli yer bir tabloda gösterilmiştir: "Disneyland Paris, Notre Dame de Paris, Le marché aux puces de Saint-Ouen (Paris, La basilique de Montmartre (Paris), Le musée du Louvre (Paris), La Tour Eiffel, Le château de Versailles, Le centre d'art moderne Pompidou (Paris), La Cité des sciences de la Villette (Paris), Le musée d'Orsay (Paris), le Parc Astérix, Le Parc du Futuroscope de Poitiers, Le musée du Quai-Branly (Paris), La Galérie nationale du Grand Palais (musée - Paris), L'abbaye du Mont- Saint-Michel (2011, s. 61)". Bunların park, müze, Paris'te yer almasıyla ilgili sınıflandırılması istenmiştir. Ayrıca internetten bilgi toplanarak bunlardan birinin tanıtılması gerekmektedir.

SONUÇ

Ders kitaplarında yer alan konuların AOBM (2018) içerisinde belirtilen öğelerle genel olarak uyumlu olduğu söylenebilir. Bu kitaplar, öğrencilere kültürel farkındalık kazandırma amacına ve kültürlerarası bakış açısına sahiptir. Ayrıca, amaçlanan kazanımların kültürel temalar içerisinde sunulduğu ve hedeflerin, kaynakların ve uluslararası kültüre ait unsurların bu bağlamda ilişkilendirildiği gözlemlenmiştir. Kültürel öğeleri içeren bölümler, sadece isimleri belirtmekle sınırlı kalmayıp, aynı zamanda bu konular üzerinde konuşma, yazma, dinleme ve okuma etkinliklerine de yer verilmiştir. Örneğin, Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Atatürk hakkında ekstra bilgiler de verilmiştir. Kitaplarda var olan alıştırmalar genel olarak öğrencilerin kendi kültürel deneyimlerinden hareketle hedef ve uluslararası kültür unsurları arasında karşılaştırma yapmaya uygun olduğu görülmektedir. Farklı ülkelere ait öğelerin görsel ve yazılı olarak sunulması, öğrencilerin kültürlerarası farkındalık bilinci geliştirmelerinde rol oynamaktadır. Çok kültürlülük, öğrencinin kişisel gelişimini ve kimlik bilincini artırmada önemli bir rol oynamaktadır. Kitaplarda geçen kişi isimlerinin çoğunun hedef kültüre ait olması, bu kitapların özellikle hedef kültürü vurguladığını göstermektedir. Bunların dışında bazı Türkçe isimlerin bulunması, isimler konusunda kaynak kültüre ait öğelerden yararlanıldığını göstermektedir.

Fransızca ders kitapları yerel, hedef ve uluslararası kültürel öğeler açısından karşılaştırılmıştır. Yabancı dil ders kitapları, öğrencilerin dünyaya bakış açısını geliştirmesine yardım etmektedir. Çünkü yabancı dil öğretimi sadece dili öğretmez aynı zaman da o dilin kültürünü de öğretir. Bazı ders kitaplarında hedef dile ait kültürel unsurlar diğer kültürlere ait unsurlara oranla daha baskındır. Çok kültürlülük unsurları göz ardı edilip örneğin coğrafi unsurların kitaplarda eşit olarak yer almaması daha çok hedef kültüre ağırlık verildiği görülmektedir. Kaynak kültür, hedef kültür ve uluslararası kültür öğelerine de aynı oranda yer verilmesi gerekmektedir. Özen, Dağyar (2020, s. 621), "Araştırmada incelenen kitaplarda, öğretilmek istenen yabancı dili yansıtan hedef kültürün, baskın olduğu görülmüştür" sonucuna varmıştır. Öğrencilerin ders içeriğine yabancı hissetmemeleri için ders kitaplarında kendi kültürlerini de yansıtan unsurlara yer verilmesi gerekmektedir. Böylelikle kendi kültürleri ile karşılaştırmaları imkânı bulabilmektedirler. Fransızca ders kitaplarında sadece Fransa'da geçen diyaloglara değil aynı zamanda Fransızca konuşan diğer ülkelerdeki, kişilerin diyaloglarına da yer verilmesi, öğrencilere çok kültürlü bakış açısı kazandırmada etkili olabileceği düşünülmektedir. Farklı kültürlerin görsellerle desteklenmesi çok kültürlülük açısından önemlidir.

Üniversitelerde çok kültürlü eğitime yönelik dersler maalesef sınırlı sayıda bulunmaktadır. YÖK'ün 2018 yılında güncellediği öğretmen eğitimi programlarına bakıldığında hiçbir zorunlu ders bağlamında çok kültürlü eğitim konusunun işlenmediği, sadece seçmeli dersler arasında "Kapsayıcı Eğitim" dersi bulunduğu saptanmıştır. "Çokkültürlü eğitim yaklaşımı, bireysel ya da kültürel özellikleri fark etmeksizin her öğrenciye fırsat eşitliği sunmayı, öğrenenlerin bu özelliklerini dikkate alarak öğrenme yaşantıları düzenlemeyi ve böylelikle her öğrencinin kaliteli eğitime erişerek yüksek akademik başarı elde etmelerini hedeflemektedir (Babayiğit, 2022, s. 207)".

Bu araştırmada, Fransızca öğretiminde kullanılan iki ders kitabının öğrencilere kültürü anlama ve kültürlerarası iletişim konusunda sağladığı kültürel içeriğin yeterliliği incelenmiştir.

Yerel bir odaklanma gösteren bir kitap ile diğerinin hedef kültüre vurgu yaptığı tespit edilmiştir. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanmış ulusal bir ders kitabı olan Nouveau Bien Sûr! A1.1'de yerel kültürün daha ağırlıklı, hedef ve uluslararası kültürün ise daha düşük bir oranda temsil edildiği gözlemlenmiştir.

Amical A1 ders kitabında ise kaynak kültüre ait unsurların yüzeysel ve yapay bir şekilde aktarıldığı ve hedef kültür unsurlarının fazla olduğu fakat yine de uluslararası kültürleri de yansıttığı ortaya konmuştur. Dimici, Yıldız ve Başbay'a göre (2018, s. 197) "Çalışmanın analiz durumunu oluşturan English File kitaplarının İngiliz kökenli bir yayın evi tarafından hazırlandığı dikkate alındığında İngiliz kültürünün baskın bir şekilde metinlere yansıması beklendik bir durumdur". Amical A1 ders kitabı, uluslararası düzeyde bir kitap olduğundan tek bir kültüre hitap etmemekte ve kitapta Türk öğrencilerin kaynak kültürü olan Türk kültürüne ait öğeler az bulunmuştur. Fakat ünite alıştırmalarında öğrenciye kendi kültürüyle ilgili sorular yöneltilmiştir. Araştırmalarında benzer sonuca varan Aslım Yetiş ve Elibol (2014, s.198) Türkiye'de okutulan Fransız yayınevlerine ait iki farklı kitap olan Lattitudes1/2 ve Alter Ego1/2'i kültürlerarasılık bakımından analiz etmiştir. Araştırma sonunda kitaplarda Türk öğrencilere ait kültürel öğelere rastlanmamış fakat öğrencilerden kendi kültürü ile Fransız kültürünü karşılaştırmaları istenmiştir.

Bu çalışma sonucu elde edilen veriler, araştırmacılara ve ders kitabı yazarlarına yön verebilir. Kültürel öğelerin sayısal durumundan çok bu öğelerin derinlemesine sunulması noktasına dikkat çekilebilir. AOBM (2018) içerisinde mevcut olan konular sayısal olarak daha dengeli ve orantılı yer alması gerekmektedir. Ders kitaplarında özel bir bölüm olarak kültür köşesi oluşturulabilir. Üniversitelerde yabancı dil öğretmeni yetiştiren fakültelerde kültür aktarımını konu alan derslerin yaygınlaştırılması gerekmektedir. Öğrencilerin çok kültürlülük ve kültürlerarasılık farkındalığını artırmak için göz önünde bulundurulabilecek etkinliklere ilişkin öneriler ise;

Çeşitli Kültürel Materyallerin Kullanımı: Farklı kültürlere ilişkin kitap, film, müzik vb. otantik materyallerin sınıfta kullanılması, öğrencilere farklı bakış açıları sunabilir.

Öğrenci Değişim Programları: Öğrenci değişim programları, öğrencilere farklı ülkelerden gelen öğrencilerle iletişim kurma ve onların kültürlerini anlama fırsatı sunabilir.

Çok Kültürlü Kitaplar ve Kaynaklar: Ders kitaplarında ve kaynak materyallerde çok kültürlülüğü destekleyen etkinliklerin kullanılması, öğrencilere daha çeşitli bir bakış açısı kazandırabilir.

Öğrenci Projeleri: Çok kültürlülükle ilgili öğrenci projeleri düzenlemek, öğrencilerin kendi araştırmalarını yapmalarını ve bu konuda daha derinlemesine düşünmelerini sağlayabilir.

Çok Kültürlü Öğretmen Eğitimi: Öğretmenlere çok kültürlü eğitim ve sınıf yönetimi konusunda eğitim vermek, sınıfta daha etkili birçok kültürü entegre eden öğrenme ortamı oluşturabilir.

Küreselleşme ve Empati Geliştirme: Öğrencilere küresel sorunlar, göç, ırkçılık gibi konuları ele alarak küresel perspektif kazandırmak ve empati yeteneklerini geliştirmek adına etkinlikler düzenlenebilir.

Kültürel Karşılaştırmalar: Farklı kültürlerin değerleri, normları ve iletişim tarzları üzerine konuşmalar düzenleyerek öğrencilere kültürlerarası karşılaştırmalar yapma imkânı sunulabilir.

Kültürel Takvim ve Kültürlerarası Konuklar: Öğrencilere farklı kültürlere ait özel günlere, festivallere yönelik bilgi aktarmak; bu günleri sınıfta özel etkinliklerle kutlamak, Konuk

konuşmacılar veya kültürel temsilcileri davet ederek, öğrencilere doğrudan birinci elden kültürel bilgi aktarımı sağlamak da çok kültürlülük ve kültürlerarasılık alanlarında öğrencilere kazanımlar sağlanması yararlı olabilir.

KAYNAKÇA

Alan, İffet Nur ve Duruhan, Kemal (2020). "Türkiye'de Sekizinci Sınıflarda Okutulmakta Olan İngilizce Ders Kitabının Kültürel Aktarım Öğeleri Bakımından İncelenmesi." *Medeniyet Eğitim Araştırmaları Dergisi*. 4 (2): s.1-16.

Aslım Yetiş, Veda ve Elibol, Halil (2014). "L'interculturalité À Travers Les Méthodes De Français « Latitudes 1/2 » Et « Alter Ego 1/2 »." *Synergies Turquie*, (7): 179-200.

Babayiğit, Betül (2022). *Çokkültürlü Eğitime Dayalı Öğretim İlke Ve Yöntemleri Dersinin Çokkültürlü Öğretmen Yeterliklerine, Evrensellik Farklılık Yönelimine Ve Mesleğe Yönelik Tutuma Etkisi*. Doktora Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.

Çifci, Gamze ve Özçelik, Nurten (2023). "Fransızca Ders Kitabı Nouveau Bien Sûr A1.1 Üzerine Nitel Bir Çalışma". 3. *International Antalya Scientific Research and Innovative Studies Congress*, Antalya, Türkiye, 13-14 Şubat 2023, cilt 1: s. 327-338.

Cortazzi, Martin and Jin, Lixian (1999). *Cultural Mirrors: Materials And Methods In The Efl Classroom*. In E. Hinkel (Ed.), Culture in second language teaching and learning (p. 196-219). Cambridge: Cambridge University Press.

Diller İçin Avrupa Başvuru Metni Öğrenme, Öğretme, Değerlendirme (2018). Milli Eğitim Bakanlığı.

Deniz, Kemalettin ve Uysal, Başak (2010). "Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni Ve Yurt Dışındaki Türk Çocukları İçin Türkçe Ve Türk kültürü Öğretim Programı". *TÜBAR-XXVII*: s.239-261.

Dimici, Kadriye. Yıldız, Burçin ve Başbay, Alper (2018). "Bir İngilizce Ders Kitabının (English File) Çokkültürlülük Açısından İncelenmesi". *Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 4(3): s.175-200.

Dündar, Esin (2018). *İngilizce Ders Kitaplarında Somut Olmayan Kültürel Mirasın Yeri*. Yüksek Lisans Tezi. Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Esen, Berna (2023). *Türkiye ve Fransa'da Hazırlana Fransızca Ders Kitaplarının Kültür Açısından Karşılaştırılması.* Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi.

Kuşçu, Ertan (2016). "Yabancı Dil Olarak Fransızca Öğretiminde Yetişkinlere Yönelik Hazırlanmış Ders Kitaplarına Genel Bir Bakış". *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9 (47): s.661-670.

Kuşçu, Ertan (2022). "İkinci Yabancı Dil Fransızca Nouveau Bien Sur! A1.1 Ders Kitabının Yöntemsel Açıdan İncelenmesi". *World Language Studies (WLS)*, 2 (2): s.91-117.

Sütel, Deniz, Erbaş, Metin ve Mülayim, Sevgi (2019). *Nouveau Bien Sûr! A1.1*. Millî Eğitim Bakanlığı.

Milli Eğitim Bakanlığı Öğretim Fransızca Dersi (Hazırlık, 9, 10, 11 ve 12. Sınıflar) Öğretim Programı.

Özen, Derya ve Dağyar, Miray. (2020). "Çokkültürlülük Bağlamında Ortaöğretim İngilizce Ders Kitaplarının İncelenmesi". *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 53 (2): s.601-636.

Poisson-Quinton, Sylvie. Siréjols, Évelyne. (2011). *Amical 1.* Niveau A1 - Livre de l'élève, CLE International.

Yıldırım, Ali ve Şimşek, Hasan. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.

R

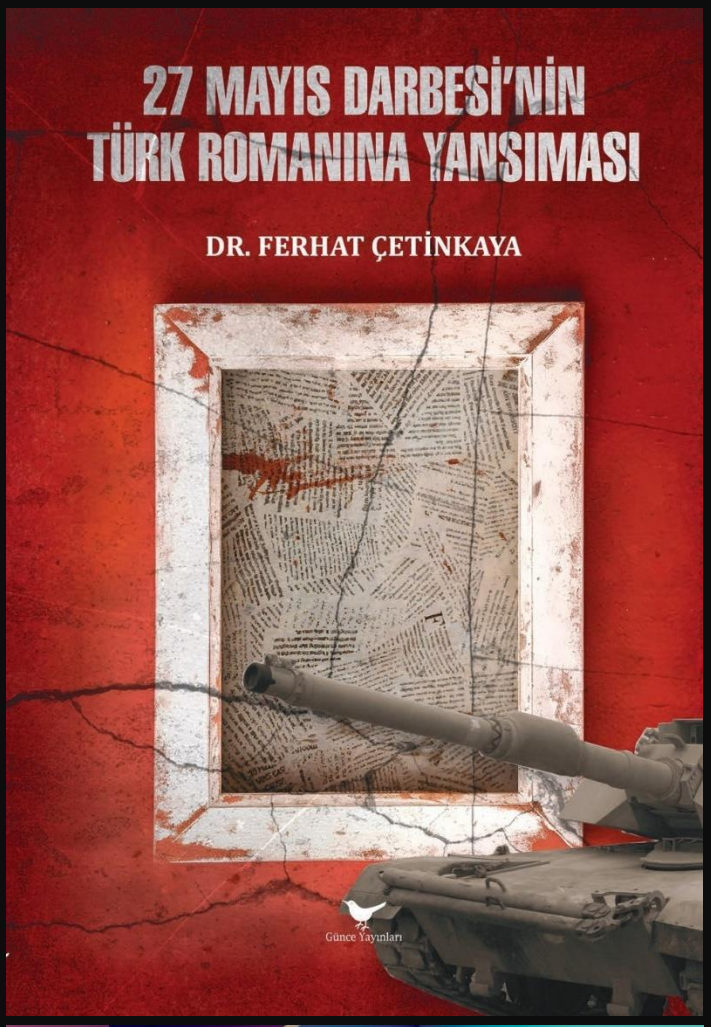
27 MAYIS DARBESİ'NİN
TÜRK ROMANINA YANSIMASI
DR. FERHAT ÇETİNKAYA
Günce Yayınları

Türk Romanında
Arzunun
Görüngüleri
Ömriye Bayrak
Günce Yayınları

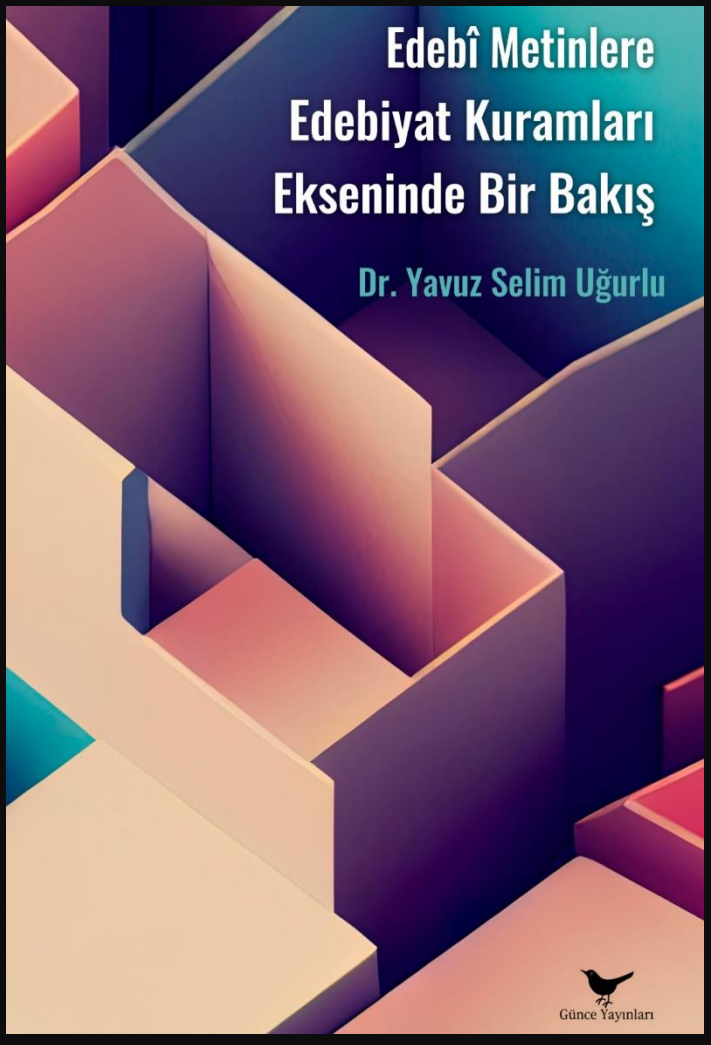
Edebî Metinlere
Edebiyat Kuramları
Ekseninde Bir Bakış
Dr. Yavuz Selim Uğurlu
Günce Yayınları

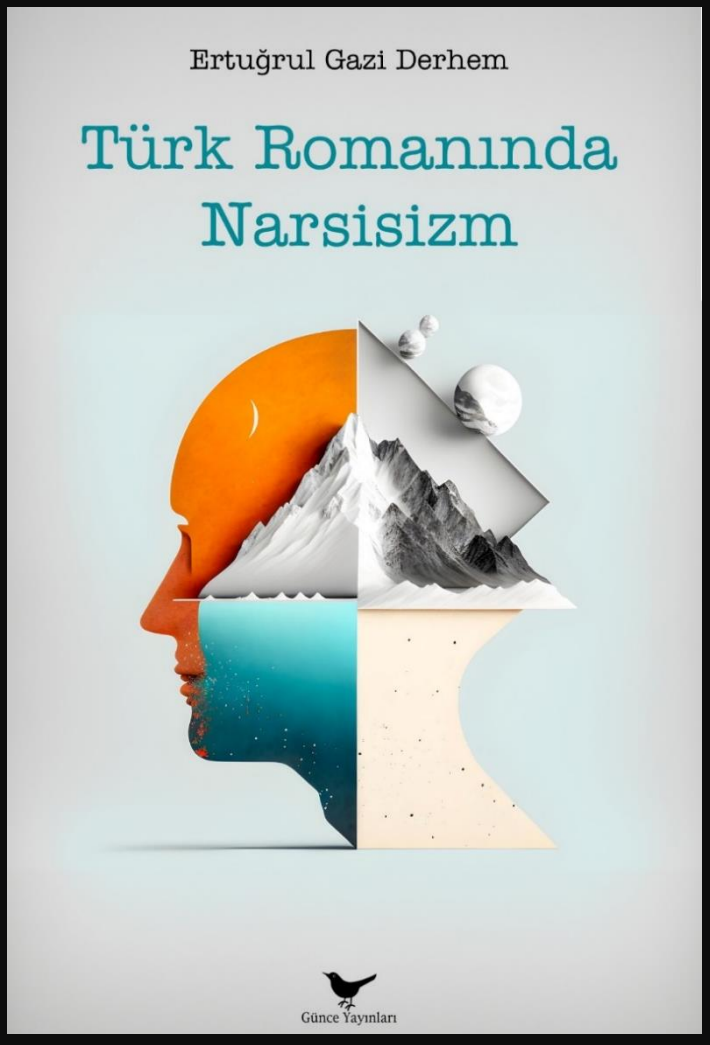
Ertuğrul Gazi Derhem
Türk Romanında
Narsisizm
Günce Yayınları